

**KURT MARTI'NİN “HAPPY END” ADLI ÖYKÜSÜNDE EVLİLİKTE
KADIN-ERKEK PSİKOLOJİSİ**

Male and Female Psychology in Marriage in “Happy End” by Kurt Marti

(Makale Geliş Tarihi: 11. 04. 2018 / Kabul Tarihi: 04. 06. 2018)

Nalan SAKA*

Öz

Kadının ve erkeğin farklı kişilik yapılarına sahip olduğu herkes tarafından bilinen bir gerçektir. Her iki cinsin bu farklılığı göz önünde bulundurarak hareket ettiği noktada ikili ilişkilerde yaşanan sorunlar bir problem olmaktan çıkar. Çalışmada Kurt Marti'nin “Happy End” adlı öyküsünden hareketle kadının ve erkeğin evliliğe bakışı ele alınmıştır. Öncelikle kadın-erkek psikolojisi üzerine çeşitli araştırmacıların, psikologların ve sosyologların görüşlerine yer verilerek evlilikte ortaya çıkan sorunların sebeplerine dikkat çekilmiştir. Kadının ve erkeğin evlilikten beklentileri ortaya konularak, psikolojik ihtiyaçlar doğrultusunda şekillenen evliliklerin ne gibi sonuçlar doğurduğu gözler önüne serilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Kurt Marti, Psikoloji, Evlilik.

Abstract

It is widely known that male and female have different personalities. When these differences are not ignored, problems experienced in mutual relations are no longer seen. This study focuses on how male and female view marriage by analysing “Happy End” by Kurt Marti. The reasons for the problems encountered in marriage are addressed by integrating the ideas of various researchers, psychologists, and sociologists on male and female psychology. Expectations of males and females from marriage are listed and the possible consequences of marriages shaped in accordance with psychological needs are portrayed.

Keywords: Kurt Marti, Psychology, Marriage.

* Arş. Gör. Dr. Nalan SAKA, Pamukkale Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi, Alman Dili ve Edebiyatı Bölümü; Res. Assist. Dr., Pamukkale University, Faculty of Letters, Department of German Language and Literature, nsaka@pau.edu.tr. ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0001-9973-2815>

I. Giriş

Evlilik, kadının ve erkeğin karşılıklı anlaşma yoluyla ortak bir yaşam paylaşmak üzere bir araya geldikleri toplumsal bir kurumdur. İki farklı kişilik yapısını bir çatı altında birleştiren bu birlikte yaşam kararının, taraflara yüklediği sorumluluklar birbirinden farklıdır. Kadın ve erkeğin psikolojik ihtiyaçları doğrultusunda şekillenen evlilikler, zaman zaman çiftler arasında anlaşmazlıklar yaratabilmektedir. Beklentilerin yüksek tutulduğu anda çatışmaların ortaya çıkma ihtimali daima çok fazladır. Karşılıklı sevgi, saygı ve anlayış üzerine inşa edilen evlilikler ise, uzun ömürlü olmaya daha yakındır. Ünlü Psikolog Erich Fromm “Sahip Olmak ya da Olmak” adlı eserinde, “*Evlilik sözleşmesiyle eşler birbirlerinin bedenleri, duyguları ve ilgi alanları üzerinde hak sahibi olurlar. Artık kazanılması gereken kimse yoktur. Çünkü sevgi sahip olunabilecek bir nesne, bir mülkiyet haline gelmiştir*” (Fromm, 2003/1: s. 74) demektedir. Eşler evlendikten sonra birbirlerine karşı olan duygularını ifade etmekten kaçınma yoluna gider. Artık sevgiye sahip olduklarını düşünerek onu dile getirmeyi anlamsız bulurlar. Hâlbuki ilişkiyi ayakta tutan çiftlerin birbirine duyduğu aşkın canlı tutulmasıdır. Aksi takdirde her şey can sıkıcı olmaya başlar ve ilişki katlanılmaz boyuta gelir. Aslında “*sorunu yaratan evlilik değil, evlenen kişilerin karakter yapıları ile içinde yaşanılan toplumun kuralları ve değer yargılarıdır*” (Fromm, 2003/1: s. 75).

Kadın ve erkek ilişkilerinde çatışmayı doğuran bir başka etken eskiden beri süre gelen kültürel değerlerle ilgilidir. Toplumun kadına ve erkeğe yüklediği görevler doğrultusunda hareket eden çiftlerde evlilik, bir amaç olmaktan çıkar ve araç olmaya dönüşür. Toplumsal kaygılar üzerine inşa edilen evlilikler genel itibariyle mutsuzlukla sonuçlanır. Kadın ve erkeğin iletişim kurarken kendilerini duyguları üzerinden değil de kültürel değer yargıları üzerinden ifade etmesi, ilişkiyi paylaşımından uzak tutar. “*Sen erkeksin bunu yapmalısın, Sen kadınsın böyle davranman gerekir, Erkek dediğin kadını korur, Kadın dediğin susar*” (Topkara, 2011: s. 94) gibi kadının kendini yetersiz ve değersiz hissetmesinde büyük rol oynayan bu kalıp yargılar, evlilikte iletişimin önüne set koyar. Konuşmak, duyguların yaşanması ve paylaşılması için çok önemlidir. Kadın ve erkek ilişkileri üzerine çok sayıda çalışmalar ortaya koyan Mustafa Topkara, cinsiyetler arası iletişim üzerine olan düşüncelerini şu şekilde açıklar: “*Erkeklerin ve kadınların birbirinden farklı varlıklar olduğu, bu iki ayrı cinsin; hayata bakışının, ilişkiyi algılayışının, duygularının birbirinden farklı olduğunu, ayrı dünyalarının olduğunu biliriz. Karşı taraf ne yaparsa yapsın bu duyguları tam olarak anlamayacağını, aradaki çatışmaların, yanlış anlamaların, sorunların kadın erkek farklılığının yarattığı yanlış anlamalar olduğunu düşünürüz*” (Topkara, 2011: s. 90).

Toplum tarafından kadın ve erkeğe giydirilmiş kültürel roller, iki tarafın birbirini yeterince anlamakta zorluk çekmesini beraberinde getirir. Zihinde var olan cinsiyet kimliği üzerinden yapılan yorumlar neticesinde karşımızdaki kişinin duygularını doğru bir şekilde algılama potansiyeli düşer. “*Karşı cinsi bir insan olduğu gerçeğiyle algılamak, bunun üzerinden onunla ilişki kurmak yerine, onunla*

cinsel kimlik üzerinden, yani kültürel beklentiler, rollerle iletişim kurmak iletişimi en çok zedeleyen hususlardır" (Topkara, 2011: s. 92). Geçmişten gelen kültürel değerler üzerinden cinsiyete rol biçmek, kadın ve erkek ilişkilerinin yapısını büyük ölçüde değiştirmektedir. Kadın da erkek de insandır. Karşımızdaki kişiyi kadın ya da erkek olarak değil de bizim gibi bir insan olarak görürsek aramızdaki ilişki uyumlu bir hal alır. Harvard Üniversitesi'nden psikolog Mahzarin Banaji bu konudaki fikirlerini şu sözlerle dile getirir: "*Benliği kültürden ayıran parlak bir çizgi yoktur ve içinde geliştığımız ve işlediğimiz olan kültürün zihinlerimizde derin bir uzantısı vardır*" (Banaji, Nosek Greenwald, 2004: s. 284; Fine, 2010: s. 21).

Yukarıda yapılan açıklamayla ilgili olarak söylenebilecek söz, insanın içinde yaşadığı ortam kişiliğini büyük ölçüde etkilemektedir. Duygu ve düşüncelerin kaynağı olan zihin, kadın ve erkek arasındaki toplumsal cinsiyet farklılıklarını kalıp yargılar üzerinden ele alır.

Evlendikten sonra aynı evin içerisinde yaşamaya başlayan çiftlerin birbirlerine karşı olan tavır ve davranışları psikologlar tarafından her yönüyle incelenmiş ve bir takım sonuçlara ulaşılmıştır. Kadın ve erkek psikolojisi hakkında son derece etkili bir 21. yüzyıl kitabı olan "The Essential Difference"ın (Özsel Farklılık) giriş sayfasında Cambridge Üniversitesi'nden psikolog Simon Baron-Cohen şu şekilde bir açıklamada bulunur: "*Kadın beyni ağırlıklı olarak doğuştan empatiye, erkek beyni doğuştan ağırlıklı olarak sistemleri anlamaya ve kurmaya yatkındır*" (Baron-Cohen, 2003: s. 1; Fine, 2010: s. 14). Söz konusu ifadeden, kadın kimliğinin diğerlerinin duygu ve düşüncelerini anlamada daha yetkin olduğu fikri ön plana çıkmaktadır. Erkek ise evreni anlamaya, onun içindekileri yapmaya ve onarmaya çalışır. Biyolojik cinsiyetler arasında doğuştan psikolojik farklılıklar olduğunu savunan bir başka görüş de Baron-Cohen'in yaptığı yoruma paralel nitelikler gösterir: "*Kadınların duygular denizinde daha çok çalkalanıp boğuştukları, erkeklerin ise denetimi elde tutmalarını temin eden daha sağlam sınırlara, zihinsel kaslara sahip olduğu ortak kabul görmüştür*" (Brownmiller, 1984: s. 208; Lupton, 2002: s. 162). Kadınlar duygularını ifade etme bakımından erkeklerle kıyaslandığında daha üstün bir konum elde etmektedirler. Duygu söylemlerindeki ana ikili zıtlık, "duygusal kadın" ve "duygusal olmayan erkek"tir. "*Duygu ve duygusallık kavramları daha genel bir anlamda kültür tarafından dışıl olarak kodlanmakta, buna karşılık rasyonellik veya duygusallıktan yoksunluk baskınlıkla eril olarak temsil edilmektedir*" (Lupton, 2002: s. 160). Duyguların bu şekilde cinsiyete göre ayrılması bir dizi paradoksu beraberinde getirmiştir. Kadınlardan genel olarak duyarlı, şefkatli olmaları ve empatik davranmaları beklenmektedir. Erkeklerin doğaları itibariyle duygularını ifade ediş tarzlarında tipik olarak "daha kaba" oldukları ve duygu duyarlılığı karşısında daha ilgisiz kaldıkları varsayılmaktadır.

Ünlü sosyolog Anthony Giddens, kadın ve erkeğin duygusal üslupları arasında kuvvetli bir ayırım çizerek sosyolojik bir yaklaşım sergiler. İçinde yaşanan mekânın duygusal yaşantının üzerinde büyük etkisi olduğunu önemle

vurgular: “*Ücretli emek gücü olarak erkeğin rolünün, geleneksel olarak ‘duygusal yaşamdan’ koparılması anlamına geldiğini, oysa ev içine hapsolan kadının bir ‘sevgi’ uzmanı olduğunu ileri sürer*” (Lupton, 2002: s. 172). Erkekler kendi kimliklerini aşk ilişkileri yoluyla değil, daha çok işteki başarılarıyla ön plana çıkarmışlardır. Kamusal alan kendilerinde katı davranış biçimlerini teşvik etmesiyle sevgi hislerinden uzaklaşabilmektedirler. Ev ortamı ise kadın için şefkat, sevgi ve candanlık içeren sıcak bir yuvayı temsil etmektedir. Eril dünya ve evin dışıl dünyası arasında var olan bu karşıtlıklar, cinsiyetler arası duygusal tepki farklılıklarını şekillendirdiği üzerine çıkarımda bulunulabilir. David Cohen, “Erkek Olmak” adlı kitabında erkeklerin öfke ve utku gibi kimi duyguları ifade etmeyi uygun görürken, güçsüzlük hissetmeyle ilişkili daha olumsuz hislerini kabullenmekte ve açıkça ifade etmekte zorlandıklarını dile getirir: “*Hislerimiz kadınlardan daha az yeğin olmasa da, belli hisler utanç vericidir. Utku ve başarı muhteşemdir. Ama bunların dışında başka hislere kapıldıysanız –ezinç, korku, endişe-gizlemek en iyisidir. Maskenizi takın, üst dudağınızı pek tutun. Erkek olduğunuzu göstermezseniz başka insanlar, kadınlar sizi nasıl sever ve sayar?*” (Cohen, 1990: s. 85).

İş dünyasında sert tavırlarıyla hükmünü sürdüren “duygusal olmayan erkek” kalıbı, korku, ezinç ve kaygı gibi güçsüzlük duygularını kabullenmekte başarısızdır. Genel olarak kendilerini tipik bir biçimde kuvvetli, soğukkanlı ve ezilmez bir kimlikle dış dünyaya tanıtmaya gayreti içindedirler. Öte yandan kadınların aşırı duygusal ve hassas olmalarından rahatsızlık duyarak onları sürekli eleştirirler. Bazı kuramcılar, erkeklerin duygusal ifade ve candan ilişkilere kadınlara göre neden daha farklı yaklaştıklarını anlamak için psikanalitik bir yaklaşım sergiliyorlar: “*Erkeğin kadını denetimsiz veya aşırı duygusal konumlandırmasının temelinde başkalarına yakın olma korkusunun yattığını öne sürüyorlar. Erillik tasarısının, dişilliğe kıyasla psikodinamik düzeyde çok daha desteksiz olduğu ileri sürülüyor. Sonuç olarak erkekler, kadınlara kıyasla cinsiyetleri bakımından çok daha güvensizdirler, eril öznelliklerini sürekli olarak doğrulamaları gerekir ve kendilerini girilmez, bağımsız ve özerk gösterme çabası doğrultusunda savunma stratejileriyle uğraşma eğilimindedirler. Hem erkek hem de kadınlar candanlığın bir parçası olarak duygusal bağımlılığı, kendi özerklerini ve kendi özdenetimlerini sarsıcı ve tehdit edici bulmaktadır. Ama özellikle erkekler bunu tehdit edici bulmaya eğilimlidirler ve bunları parçalarına ayırıp dişil ötekine yansıtarak psikodinamik düzeyde ortaya çıkan kaygı ve aşağılık hisleriyle baş etmeye çalışmaktadırlar*” (Lupton, 2002: s. 183).

Kadınların erkeklere oranla duygusal olay ve davranışlara verdiği tepkiler daha fazla gözle görülür niteliktedir. Duygularını kolaylıkla dışa vurmaya başarabilen kadınlar, erkekler tarafından bu özelliklerinden dolayı sürekli aşağılanmaya maruz kalırlar. Psikanalitik yaklaşıma göre, erkeğin bu şekilde davranmasının sebebi bilinçaltında var olan başkalarına yakın olma korkusudur. Erkekler bir sıkıntıya düştüğünde başkalarından destek alma fikrine pek sıcak bakmazlar ve bu durumu güçsüz olma durumuyla ilişkilendirirler. Kadınlar ise

içinde buldukları kötü durumdan kurtulabilmenin yolunu başkalarıyla konuşarak çözmeyi tercih eder. Kadının ilişkideki önceliği, paylaşmak ve yakınlık hissetmektir. Erkeğin önceliği ise yetenekli, yeterli ve güçlü olduğunu hissetmesidir. Erkekler doyumunu başarıda ve sonuç almada bulurken, kadınlar paylaşma, değer verilme ve önemsemede yaşarlar.

Evli çiftler arasındaki sevgi bağının güçlenmesi karşılıklı anlayışa ve birbirlerinin kusurlarını görmezden gelmeye bağlıdır. Fromm, "*insanın kendi sorunlarından kaçıp bunların yerine 'sevdiği' insanın eksik ve zayıf yönleriyle ilgilenmesi için yansıtma mekanizmalarını kullanmasını 'nevrotik sevgi' türü*" olarak kabul eder (Fromm, 2003/2: 15). Eşler arasında var olan anlaşmazlıkların çoğu incir çekirdeğini doldurmayacak basit meselelerden kaynaklanmaktadır. İlişkide huzursuzluk yaratan ve ayrılıklarla neticelenen sorunları aşabilmenin yolu, çiftlerin hayatlarındaki olumsuzlukları görmek yerine mutlu anlarını hatırlamaya çaba göstermelerinden geçer. Hayatlarını anlamlı kılmak her ikisinin avuçlarının içindedir. Fromm, "Sevme Sanatı" adlı eserinde sevginin varlığı üzerine olan düşüncelerini şu şekilde dile getirir: "*Sevgi, iki insanın birbirlerine varlıklarının özünden bağlanması, her birinin kendisini varlığının özünde yaşamastıyla mümkün olabilir. İşte yalnız bu 'özünü yaşama' insan gerçekliğidir, yaşam yalnız burada, sevginin temeli de yalnız buradadır. Bu şekilde yaşanan sevgi sürekli bir meydan okumadır; dinlenme değil, hareket etme, büyüme ve birlikte çalışma anlamına gelir. İster uyum egemen olsun, ister çatışma, ister neşe, ister üzüntü bunlar temel gerçeğin yanında çok önemsizdir. Temel gerçek; iki insanın birbirlerini varlıklarının özünden tanınması, kendinden kaçmak yerine kendi özleriyle bütünleşerek bir olmalarıdır. Sevginin bir tek kanıtı vardır: İlişkinin derinliği ve seven kişilerin içindeki canlılık ve güçtür. Sevginin varlığını gösteren meyve sadece budur*" (Fromm, 2003/2: 15).

İkili ilişkilerde sevgiyi canlı tutmanın temeli, çiftlerin "ben-sen" yerine "biz" olmak için verdikleri emeğe dayanır. Bu şekilde yürütülen evlilikler sağlam temeller üzerine kurulur. Birliktelik duygusunu yaşamlarının her anına katabilen eşler, ara sıra ortaya çıkan küçük fırtınalardan bile yıkılmaz, dimdik ayakta durmayı başarır. "*Sevgi bir akıştır; biri kadından, öbürü erkekten doğan iki küçük duygu ırmağıdır. Akar, akar, hiç durmadan akar... Bazen yıldızlara göz kırpar, bazen gücenirler; fakat yine de birbirlerine karışarak akarlar ve sonunda yine akışın bir aşaması olarak, kaçınılmaz şekilde öleceklerdir*" (Krich, 1998: s. 192-193). Kadın ve erkeğin yaşadıkları birliktelikte sevginin tükenmesi durumunda ilişkiyi sona erdirmek sıkça karşılaşılan bir durumdur. İki tarafta sevgiyi canlandırmaya çaba göstermemeye başlayınca her şey can sıkıcı olmaya başlar ve hayat çekilmez bir boyut alır. Bu durumda evliliği sonlandırmaktan başka çare kalmaz. Makalemizde ele alacağımız Kurt Marti'nin "Happy End" adlı öyküsünde, evliliklerinde problem yaşayan bir çiftin günlük hayatından bir kesite tanık olarak birbirlerine karşı olan tavır ve davranışlarından ilişkilerinde nasıl sona yaklaştıklarını gözlemlene fırsatı elde etmiş olacağız. Kadın ve erkeğin arasında var olan sevginin yerini nefretin alması durumunda çiftleri ne gibi tehlikelerin

beklediği gözler önüne serilecektir. Öncelikle yazarı yakından tanımak için hayatına kısaca değinilerek edebi kişiliği hakkında bilgi sahibi olmakta fayda vardır.

II. Kurt Marti'nin Hayatı ve Edebî Kişiliği

1921 yılında İsviçre'nin Bern şehrinde doğan Kurt Marti, öncelikle Bern Üniversitesinde hukuk eğitimi alır, daha sonra Basel Üniversitesinde İsviçreli teolog Karl Barth'dan etkilenecek şekilde teoloji alanına yönelmeye karar verir. Savaş sonrası dönemde Paris'te Hristiyan birliğinin talepleri üzerine esir olarak rahiplik görevine getirilir. 1950 yılında Hanni Morgenthaler ile evlenir. 1950-1960 yılları arasında Niederlenz'de papaz olarak çalışır ve burada gazete yazıları, şiirler ve öyküler yazarak edebi faaliyetlerde bulunmaya başlar. Edebiyat eleştirmeni Max Rychner ve yazar Jörg Steiner'in yüreklendirmesiyle ilk şiir ve öykü denemelerini yayımlar. 1961 yılından 1983 yılına kadar Bern'in Nydeggen kilisesinde emekli olana kadar rahip olarak çalışmayı sürdürür (Kurt Marti Inventar seines Archivs im Schweizerischen Literaturarchiv, 2013). Yazınsal alandaki faaliyetlerini hızlandırarak çok sayıda esere imza atar ve çeşitli ödüllerle adından söz ettirmeyi başarır. 22 Aralık 2007 tarihinde Bern gazetesine verdiği bir röportajda hayatıyla ilgili şu cümleleri kurar: “...Tanrı'nın bana bahşettiği her şey oldu. Ben bir insan olarak, papaz ve din adamı olarak tam bir hayat sürdürdüm. Bu aşk ve dayanışmadan bir şeyler ortaya çıkarmayı denedim.- Başardınız mı?-Evliliğimde hamdolsun başardım. Ölen eşimle birlikte mutlu bir evlilik yaşadık. Bundan başka, Bir Hristiyan ve Papaz olarak sorarsanız, bütünüyle başarılı olduğum söylenemez. Tamamıyla boşuna yaşamış olduğuma dair bir hissim yok. Genelde önceden düşündüğüm ve dilediğim şeye sahip olmaktan yana başarılıyım. -Bir memnuniyet mi hissediyorsunuz? -Her şeyden önce şükran” (Anker, 2008: s. 4).

Mütevazı bir yaşam süren Kurt Marti, yaşadıklarından büyük bir memnuniyet ve şükranla bahseder. Dünyevi yaşamdan kendini soyutlamadığını, tüm isteklerinin bir bir gerçekleştiğini söylemekten geri durmaz. İdeallerini kavuşmanın sevinciyle Tanrı'ya şükreder. Din adamı kimliğinin yanı sıra yazarlık mesleğine gönül vermiş olan ve bu alanda sayısız eserler veren Marti'nin bilinen en ünlü yapıtı 1969 yılında yayınlanan şiir kitabı “Leichenreden”dir. Kadınların toplumsal yaşamdaki değişmeyen rollerini şiirsel bir ifadeyle yazıya dökerek bireysel özgürlük kaybının görünmeyen yüzünü açığa çıkarır. Kadınların erkekler kadar özgürce seçim yapabilme yetkisinin olmadığı, hayatlarının belli evrelerinde omuzlarına yüklenen görevlerde kendini somut bir şekilde göstermektedir. Yazar, kadınlara kendini gerçekleştirme fırsatının sunulmadığı bir yaşamı öngören düzene karşı tüm insanları mücadele etmeye davet eder. Hayatın anlamını sorgulamaya, toplumdaki bireylerin arasında var olan eşitsizlikleri farkına varmaya doğru insanı bilinçlendirme yoluna gider. Başkalarının arzularına göre hayatını şekillendirmeye çalışmanın önüne set koymak, birey olarak toplumda var olabilmenin yoluna açmak metinde verilmek istenen mesajlar arasındadır.

Nesir türünde verdiği eserlere bakıldığında "Dorfgeschichten" (1960), "Bürgerliche Geschichten" (1981), "Nachtgeschichten" (1987), gibi öykü kitapları göze çarpmaktadır. Toplumdaki aksaklıkları yazdığı öykülerde dile getirmeyi kendine amaç edinen Marti, yarattığı kahramanları gündelik hayatın içinden seçmeye özen gösterir. Eserlerinde kullandığı dil kısa ve özür. "Adalet ve sevgi" duygularını yazdığı eserlerde sıkça dile getirir (Enklaar, Ester, 1992: s. 34). İsviçreli yazar, yaşadığı ülkenin sorunları üzerine olumlu ve olumsuz eleştiriler yapmaktan geri durmaz. Marti'nin yaşamı boyunca ülkesi için yaptığı dini, toplumsal ve politik hizmetlerinin tek gayesi vardır: İnsanlığın geleceğini kurtarmak (Acker, Burkhard, 1987: s. 131).

III. "Happy End": Evlilikte Kadın-Erkek Psikolojisi

Yazarın 1960 yılında kaleme aldığı "Happy End" adlı kısa öyküsünde ele aldığı konu, günümüz insanın yaşadığı temel sorunlar arasında sayılmaktadır. Söz konusu öyküde yazar, evli bir çiftin birbirine karşı olan tavır ve davranışlarından yola çıkarak evlilikte kadın-erkek psikolojisini somut bir şekilde gözler önüne sermektedir. Gerçek ve hayal dünyasında iniş çıkışlar yaşayan bir kadının gözünden evlilikte yaşanan problemler gün ışığına çıkarılmaya çalışılmaktadır. Karşılıklı paylaşımların ve fedakârlıkların yok denecek kadar az olması evlilikte sona yaklaşıldığının en büyük kanıtı olarak gösterilmektedir. Hikâyede ana olay, birlikte romantik bir film izlemek üzere sinemaya giden evli bir çiftin, filmin sonunda sinema salonunu birbirinden ayrı bir şekilde terk etmesidir. Kadın, izledikleri filmin "Mutlu Son" ile bitmesi üzerine ağlamaya başlar. Erkek ise eşinin bu tavrına öfkelenir ve aşırı duygusallığından dolayı onu azarlar. Kadın ise kendini savunmaya çalışır, fakat aralarındaki tartışma sonunda büyük bir kavgaya dönüşür.

Her iki karakterin seyrettikleri filme verdikleri tepkiler birbirinden çok farklıdır. Filmin sonunda sevgililerin kucaklaşmaları ve öpüşmeleri kadında duygusal anlamda taşkınlıklar yaratırken, erkek tarafından nahoş bir durum olarak algılanmaktadır. Kadının izlediği büyüleyici aşk filminin etkisi altında kalıp gözyaşlarını tutamaması, eşi tarafından öfkeyle karşılanmaktadır. Sinema salonunda eşini tek başına bırakıp aniden dışarıya çıkması, aslında kendi evliliği içerisinde yaşadığı sorunlardan kaçmak istediğinin bir kanıtıdır. Mekân olarak sinema salonu ve caddenin seçilmesi simgesel olarak bünyesinde çok farklı anlamlar barındırmaktadır. Hikâyedeki figürlerin isimlerinin olmaması da bir başka dikkat çekici taraf olarak karşımıza çıkmaktadır. Alışılmış bir ilişki problemi olduğu için tüm insanlar figürlerle kendini özdeşleştirebilir. Yazarın başlığı "Mutlu Son" koyması ise özellikle okuyucuyu bir şaşırtmaya doğru sürüklemek istediği çıkarımında bulunulabilir. Çünkü hikâyenin sonu aslında mutlu sonla bitmemektedir. Başlangıç kısmında izlenen filmin teması üzerine fikir edinilmektedir. Hollywood filmlerine özgü içerisinde sevgi ve aşk barındıran tarzda bir film olduğunu akıllara getirmektedir. Yazarın, öyküsünü oluştururken filmdeki karakterlerden yola çıkarak onlara tam anlamıyla zıt olan kahramanlar yaratmaya özen gösterdiği apaçık ortadadır. Filmde birbirine son derece âşik bir

çift varken diğer tarafta duygusal anlamda tamamen bitmiş bir ilişkinin kahramanları karşımızda durmaktadır. Beyazperdeye yansıyanları gerçek hayatında bulamamanın verdiği üzüntüyle acı çeken kadın, eşinin kendisine karşı umursamaz ve taş kalpli oluşundan yana sıkıntılarını ağlayarak dışa vurmaya çalışır. Kendi evliliğinde yaşayamadığı aşk duygusunu sinemada karşısında bulması ister istemez kendini tatlı hayaller kurmaktan alı- koyamamaktadır. Fakat bu durum eşi tarafından kendisine çok görülmektedir. Eşi tarafından sürekli aşağılanmaya maruz kalan kadın, yine de eşinin peşinden gitmeyi tercih eder. Yukarıda anlatılanlarla Erich Fromm'un "romantik sevgi" adı altında yaptığı açıklamalar paralel niteliktedir: "*Başka bir yalancı sevgi türü de "romantik sevgi" diye adlandırılan sevgidir. Bu sevginin özü, sevginin yalnız bir düş olarak yaşanması, gerçek bir insana, somut olarak duyulan bir şey olmamasıdır. Bu çeşit sevginin en yaygın örnekleri, sinema ve dergilerdeki aşk öykülerini, sevgi üzerine yazılmış şarkıları açgözlülükle yutan kişilerdir. Bunlar sevgi, birleşme, yakınlık gibi doyurulamayan isteklerini bu ürünleri yutarak karşılamaya çalışırlar. Birbirlerine olan bağlılıklarında yalnızlık duvarını yıkamamış olan karı-kocalar beyaz perdede gördükleri çiftin mutlu ya da mutsuz öykülerine gözyaşı dökerler. Birçok çift için sevgi duydukların tek an, perdede bu öyküleri seyrettikleri andır-sevgiyi birbirleri için duymazlar (birlikte duyarlar); başkalarının "sevgi" sine seyirci durumundadırlar. Sevgi bir "düş" olduğu sürece katılırlar ona; iki gerçek insan arasındaki bağlılık durumuna girer girmez buz kesilirler"* (Fromm, 2003/2: s. 75).

Hikâyedeki kahramanlar, günlük hayatın can sıkıcılığından kurtulmak için heyecan verici etkinlikler arayışı içerisindeyler. Modern zamanın getirdiği yeniliklerden biri olarak görülen "sinema"yı yaşadıkları sıkıntılarında bir nebze olsun uzaklaşmak adına araç olarak kullanırlar. Evlilik hayatlarının tekdüzeliğinden bunalan çiftin hayatlarına renk katma isteği sinemaya gitmeyle bütünleşir. Ne yazık ki sonuç beklenen aksine hayal kırıklığı ve hüsrarla son bulur. İzledikleri film, gerçek hayatta bulamadıkları romantik sevgiyi gözlerinin önüne getirir. Başkalarının "sevgi"sine seyirci kalarak kendini avutmaya çalışan kadın, eşiyile aralarındaki soğuk ve mesafeli ilişkiden yana dertlidir. Sinema salonunda izlediği filmin etkisinde kalıp gözyaşlarına boğulmasının arka planında gerçekleşmemiş özelemler vardır. Kendi evliliğinde aradığı mutluluğu bulamaması onu hayal kırıklığına uğratar.

Hikâyede sembolik anlamlar taşıyan bazı unsurları açıklamak, metinde olup bitenleri daha iyi anlamak adına bize yardımcı olacaktır. Sinema salonu, arzu ve isteklerin bir arada bulunduğu hayal dünyası olarak tanımlanabilir. Cadde, gerçek hayatı sembolize eder. Gecenin karanlık olması, ilişkilerindeki olumsuz durumları yansıtır. Sinema salonundaki kalabalık, evliliklerinde yaşadıkları problemlerin, fikir ayrılıklarının çokluğunu ifade eder. Hikâyenin sonunda çiftin cadde boyunca koşması ise ilişkilerini yoluna koymaları için çok uzun bir zamana ihtiyaçlarının olduğunu bize gösterir.

IV. Sonuç

Evliliklerdeki fikir ayrılıkları, eşlerin birbirini yeterince iyi tanımamasından kaynaklanmaktadır. Yuva kurmak için bir araya gelen yetişkin insanlar aynı evin içerisinde yaşamaya başlayınca, bazı isteklerinden taviz vermek zorunda kalınca sorunlar yaşayabilmektedirler. Evliliğin kadın ve erkeğe yüklediği sorumluluklar birbirinden çok farklıdır. Kadın yemek pişirmekle, erkek çalışıp eve para getirmekle yükümlüdür. Erkeğin ailenin reisi olarak daha fazla söz hakkı olduğuna inanılır. Hâlbuki yuvayı ayakta tutan kadındır. Evlilik, kadını ve erkeği bir araya getiren ortak yaşam yoldaşlığıdır. Mutlu bir yuva, çiftlerin ben-sen kullanımını hayatlarından çıkarıp, biz olmaya çabalamalarıyla ancak mümkündür.

Kadın ve erkeğin evlilikten beklentilerinin farklı olması durumunda çatışmaların ortaya çıkması kaçınılmazdır. Kadını tatmin eden duygular, destek görmek ve destek vermek, paylaşmak, yardımcı olmak hisleridir. Kadın, erkekten çok daha fazla estetik kaygılara, sevgiye, iletişime, güzelliğe değer verir. Sevgi ve uyum onlar için daha önemlidir. Erkek ise doyumunu başarıda ve sonuç almada bulur. Yetenekli ve güçlü olduğunu hissetmek onlar için paha biçilemez derecededir. Kadının psikolojik ihtiyacında duyguları anlamak ve ifade etmek ön sıradadır. Kadın ve duygusallık hep özdeşleşmiştir. Erkek ise kadının duygularına karşı olan zaafını yenilgi olarak kabul eder.

Hikâyede, iki insanın evlilik hayatlarında yaşadığı problemler günlük hayatlarından alınan bir kesitle gün ışığına çıkarılmaktadır. Saygısız olmak, farklı hazlar ve beklentiler içinde olmak, karşı tarafa hakaret edici sözler kullanmak bir ilişkiyi yıpratıcı davranışlar arasında gösterilmektedir. Hikâyeye, evli çiftlerin ileriki hayatlarında sorun yaşamamaları için öncelikle isteklerini, ihtiyaçlarını, problemlerini birlikte oturup konuşmaları gerektiğinin altını önemle çizmektedir. Çünkü çoğu ilişkide ayrılıklar iletişim kopukluğu sebebiyle ortaya çıkmaktadır.

Eşler arasında duygusal anlamda bir uzaklık olduğu hissedildiği anda ayrılık korkusu kişilerin bu duygularını görmezden gelmesine sebep olmaktadır. Ayrılık korkusuyla mutsuz bir ilişki arasında sıkışıp kalan birey, ilişkideki mutsuzluğunu bastırmakta, asıl duygularını görmezden gelmekte ve sorumluluklar üzerinden yürüten, "yarın düzelir" umuduyla yaşanan bir süreç başlamaktadır. İlişkide sevgi yerini saygısızlığa bırakıyorsa devam etmenin bir anlamı olmadığına inanılır.

İki kişinin arasındaki bir iletişim süreci olan evlilikte, karşılıklı fikirlerin uyuşması çok önemlidir. Birbirlerinin kusurlarını arayarak üste çıkmaya çalışan birçok insan, yaptığı hatanın farkında değildir. Aslında kendilerini mutsuz olmaya doğru sürüklemektedirler. Yaşadıkları hayatı mutlu ve anlamlı kılmak için bireylerin olumsuzlukları görmek yerine etrafında var olan güzelliklerin farkına varmaya çaba göstermesi gerekir. Evlilikte kadın ve erkek, psikolojik ihtiyaçlarını gidermek yerine birlikte yaşamlarını güzelleştirebilmenin yolunu aramalıdır.

Kaynakça

- Acker, Robert; Burkhard, Marianne. (1987). *Blick auf die Schweiz: zur Frage der Eigenständigkeit der Schweizer Literatur seit 1970*. Amsterdam: Rodopi Verlag.
- Anker, Markus. (21.04.2008). "Kurt Marti: Ein literarisch-theologischer Zwischen Fall". Presented at Ökumenische Ringvorlesung. Universität St. Gallen.
s.113.(ET:01.04.2017).<<https://www.alexandria.unisg.ch/51830/1/Referat%20Kurt%20Marti.pdf>>.
- Baron- Cohen, Simon. (2003). *The Essential Difference: Men, Women, and the extreme male brain*. London: Allen Lane Press.
- Brownmiller, S. (1984). *Femininity*. New York: Fawcett Columbine.
- Cohen, David. (1990). *Being a Man*. Londra: Routledge Press.
- Enklaar, Jattie; Ester, Hans. (1992). *Die Schweiz: zwischen Wunsch und Wirklichkeit*. Amsterdam: Rodopi Verlag.
- Fine, Cordelia. (2010). *Toplumsal Cinsiyet Yanılsaması*. Kıvanç Tanrıyar (Çev.). İstanbul: Sel Yayıncılık.
- Fromm, Erich. (2003/2). *Sevme Sanatı*. Özden Saatçi Karadana (Çev.). İzmir: İlya Yayınevi.
- Fromm, Erich. (2003/1). *Sahip Olmak ya da Olmak*. Aydın Arıtan (Çev.). İstanbul: Arıtan Yayınevi.
- Krich, A. (1998). *Aşkın Anatomisi*. Mehmet Harmancı (Çev.). İstanbul: Say Yayınları.
- Lupton, Deborah. (2002). *Duygusal Yaşantı*. Mustafa Cemal (Çev.). İstanbul: Ayrıntı Yayınları.
- Banaji, M.R.; Nosek, B.A.; Greenwald, A.G. (2004). "No place for nostalgia in science: A response to Arkes and Tetlock", *Psychological Inquiry*, 15(4), s. 279-310.
- Topkara, Mustafa. (2011). *Kadın Erkek İlişkilerin Psikolojisi*. İstanbul: Karma Yayınevi.
- Kurt Marti Inventar seines Archivs im Schweizerischen Literaturarchiv*. 25. 12. 2017 tarihinde <http://ead.nb.admin.ch/html/martikurt.html> adresinden erişildi.